

سرگرمی

احمد فیروزی فر

ضرورت زندگی

نمی‌توان کسی را یافت که سرگرمی نداشته باشد و واقعا شاد و سالم باشد

ارزش سرگرمی گفته است: در دنیای ما نمی‌توان کسی را یافت که سرگرمی نداشته باشد و واقعا شاد و سالم باشد. مهم نیست که سرگرمی انسان چه باشد - خواه پروانه یا سوسک یا سنبل، خواه اشیای قدیمی با... مهم این است که انسان به چیزی بیرون از دنیای درون خود دل بسته باشد؛ چیزی که فکر آن خانه ذهن را پر کند، انسان را به دنبال بکشد، و او سوار بر مرکب وجود خود در پی آن بتازد.

اقسام سرگرمی

از همه سرگرمی‌های مردم دنیا خبر نداریم. شاید شماره آن‌ها به چند صد یا چند هزار برسد. اما می‌توان گفت که سرگرمی‌ها، به هر تعداد که باشند، از چهار گروه بیرون نیستند:

۱. مجموعه‌ها
۲. کارهای دستی
۳. هنرها
۴. بازی‌ها و ورزش‌ها

مجموعه‌ها

کیفیت گردآوری در نزد بسیاری از مردم امری طبیعی و نشاط بخش است. کسانی هستند که به گردآوری اشیای نوظهور یا غیر معمول علاقه نشان می‌دهند، مانند آن‌ها که مجموعه‌هایی از انواع سیگار یا کبریت درست می‌کنند. گروهی به اشیای کوچک و غیر زیبا دل می‌بندند، مانند آن‌ها که مجسمه‌های کوچک چینی و غیر

مکانیکی خود را سرگرم می‌کرد، در بزرگی کارش به مطالعات علمی کشید و اولین کسی بود که به قانون جاذبه دست یافت. جیمز وات^۳ انگلیسی، همانند نیوتن، از کودکی به اسباب‌های ماشینی علاقه داشت، و سرانجام ماشین بخار را اختراع کرد که از عوامل اصلی انقلاب صنعتی بود. جورج ایستمن^۴ آمریکایی، عکاسی را به عنوان تفنن و سرگرمی شروع کرد، اما بعدها در همین زمینه چند اختراع کرد و معروف جهانیان شد.

در روزگار قدیم، کسب معاش برای مردم دنیا، متضمن زحمت و تلاش بیشتری بود. در آن روزگار، نه سرگرمی‌های گوناگون وجود داشت، و نه آن چه بود می‌توانست در میان همه طبقات معمول رایج باشد.

در روزگار ما عموم مردم پیش از مردمان گذشته برای پرداختن به سرگرمی‌ها فرصت دارند. رواج ماشین، و «خودکاری» و «نظارت» ماشینی از یک سو از مقدار ساعات کار کاسته است، و از سوی دیگر کار گروه‌هایی کثیر را خسته‌کننده و یکنواخت کرده است. برای چنین گروه‌هایی که هم کار یکنواخت دارند و هم فراغت در پی کار، پرداختن به یک سرگرمی مطبوع، نه تنها امکان دارد، بلکه ضروری است. هم چنین، در عصر ما «بازنشسته شدن» در کار آمده است. دیگر نه تنها کارکنان جوامع اداری و صنعتی پس از مدتی کار کردن بازنشسته می‌شوند، بلکه بسیاری از آن‌ها می‌کوشند در سنین پایین‌تر به این مرحله برسند. چه چیز می‌تواند جوابگوی وقت آزادی که بازنشستگان در پیش دارند، بشود؟
سر ویلیام آسلر^۵ پزشک عالی‌قدری از مردم کانادا، درباره

۱۵ هزار دلار خریدند. چنین حوادثی، بسیار به ندرت اتفاق می افتد.

کارهای دستی

بسیاری از مردم از به کار انداختن دست هاشان لذت می برند. برای این گروه کاردستی بهترین سرگرمی است. کاردستی نیز انواع بسیار دارد و مسلماً نمی توان همه آن ها را برشمرد. اما آنچه هست، این است که از بیشتر کارهای دستی می توان برای اصلاح و مرمت و توسعه خانه و اسباب و لوازم آن سود جست. در مغرب زمین، برای این گونه سرگرمی ها، کتاب ها و نشریه های گوناگون در اختیار علاقه مندان هست، و از طرز ساختن یک صندلی تا فرش کردن کف اتاق، و حتی احداث یک اتاق تازه را در جایی که امکان چنین کاری باشد، به علاقه مندان توصیه و راهنمایی می کند. چه بسیار بوده اند موسیقی دان هایی که چون به کارهای دستی وارد بوده اند، خود در بهبود ساز خود کوشیده اند و از این راه به جامعه نیز خدمت کرده اند.

بازی، از رایج ترین سرگرمی هایی که در گروه کارهای دستی می آیند، این ها را می توان نام برد:

(جدول زیر)

نجاری و خراطی

میناکاری

بافتندگی

سفال سازی

جواهر سازی

موزاییک سازی

چاپ پارچه

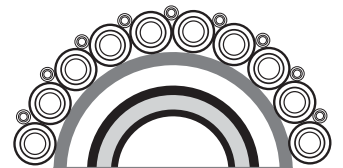
لازم نیست کسی که به یکی از این سرگرمی ها علاقه مند می شود، در آغاز کار هزینه سنگینی برای تهیه وسایل و ابزار کار بردارد. سرگرمی را غالباً از مقیاس کوچکی آغاز می کنند. افزایش وسایل کار باید به افزایش علاقه و مهارت بستگی داشته باشد. در

آن گرد می آورند. بعضی انواع دگمه و اشیای مانند آن را که هم ارزانند و هم کارآمد، جمع می کنند. هستند کسانی هم که به اشیای نفیس و گران بها علاقه دارند؛ مثل آن ها که مجموعه ای از آثار نقاشان بزرگ دنیا را دارند.

مجموعه هر چه باشد، در هر حال این درست نیست که انسان به قصد پول سازی به تهیه آن آغاز کند. چه پیدا است که در این صورت، این نوعی تجارت خواهد بود و تجارت کار است نه سرگرمی، البته کسانی بوده اند که با فراهم کردن مجموعه ای، روزی به پول سرشاری رسیده اند، اما این غالباً برحسب اتفاق بوده است.

تمبر بازی از اهالی واشینگتن در سال ۱۹۱۸ صد تمبر یاد بود، مربوط به نخستین استفاده از هواپیما در امور پستی، خرید. پولی که او برای خرید این تمبرها پرداخت، ۲۴ دلار بود، اما بعداً دریافت که بعضی از تمبرها وارونه چاپ شده است، و کسی پیش از او به این نکته برنخورده بود. چند روز بعد، تمبرهای وارونه را از او به

محمدرضا محمدی (۱۳۵۱)
معلم نمونه کشوری
خراسان جنوبی

متولد بیرجند است و از دانشگاه شهید رجایی تهران مدرک تکنولوژی آموزشی (دبیر فنی) دارد. وی اکنون هنرآموز هنرستان ابتکار بیرجند است و بیش از ۲۰ سال سابقه دارد. ایشان در چند زمینه تألیف کتاب های فنی و حرفه ای، تولید پروژه های چند رسانه ای برای استفاده در کتاب های درسی، و تولید محتوای الکترونیکی، فعال است. پنج کتاب درسی تألیف کرده و سه بار در جشنواره تولید محتوای الکترونیکی مقام آورده است. وی علاوه بر هنرآموز هنرستان، مدرس آموزشگاه های فنی و حرفه ای اینحسام و سپیده کاشانی است و در دانشگاه بیرجند نیز تدریس می کند.

برخی از معمول ترین چیزها که می توان از آن ها مجموعه یا کلکسیون ساخت

پروانه ها	تمبر	آگهی های تبلیغاتی
ظروف چینی	ناخن گیر	اثاثیه قدیمی
ظروف شیشه ای	جواهر	اسباب بازی
عروسک	دگمه	اسباب نقره ای
عکس	دوات	اشیای کوچک و ظریف
کارت پستال	زنگ و زنگوله	بادبزن های دستی
کبریت	ساعت	پرچسب (که در سفر به چمدان می زنند)
کتاب (و آثار خطی)	سکه	بطری
لامپ برق	سنگ	پلیت (سینما، تئاتر، مسافرت و...)
مداد و خودکار	سنگواره یا فسیل	تابلوی نقاشی
نمکدان	سنگ های قیمتی	پیپ
ورق بازی	صابون	تفنگ و انواع اسلحه
نامه های دعوت	صدف	
	شانه	
	تل سر	

آغاز کار، میزی در گوشه زیرزمین یا انبار یا اتاقی با چند تکه ابزار کافی است.

هنرها

آغاز پرداختن به هنری به عنوان سرگرمی به کسانی که در زمینه‌های هنری استعداد خلاقه دارند، مجال و فرصت پرورش استعداد می‌دهد. چنین کسانی می‌توانند به سهولت وسیله‌ای برای ابراز وجود خود بیابند. این وسیله ممکن است خوانندگی، نواختن ساز، مجسمه‌سازی، نویسندگی، نقاشی یا مطالعه باشد. برای این‌ها نیز کما بیش در همه جا کلاس‌هایی هست و می‌توان آن‌ها را با روشی علمی و منظم آغاز کرد.

بازی‌ها و ورزش‌ها

این گروه از سرگرمی‌ها در همه‌جای دنیا طرفداران بسیار دارد، زیرا بازی‌ها و ورزش‌ها با فعالیت و تفریح ملازمه دارند. در هر کشور، و گاه در هر شهر، هزاران تن از مردم را می‌توان سراغ گرفت که به ورزش‌های انفرادی و گروهی علاقه دارند: یا خود در این ورزش‌ها سرآمد شده‌اند یا دست‌کم از تماشای مهارت دیگران غرق در لذت می‌شوند. این سرگرمی‌ها را به اعتبار آن که انفرادی باشند یا گروهی، و یا در هوای آزاد برگزار شوند یا در محیط‌های سرپوشیده، به دسته‌هایی تقسیم می‌کنند.

انتخاب سرگرمی

برای کسانی که ساعات کارشان در اتاق‌ها و مکان‌های محبوس می‌گذرد، بهتر آن است سرگرمی‌هایی برگزینند که با بودن در هوای آزاد ملازمه داشته باشد. کسانی که در کارخانه‌ها و کارگاه‌های عمومی کار گروهی دارند، مناسب‌تر است سرگرمی‌های انفرادی و بی‌سر و صدا انتخاب کنند. اگر کار کسی یکنواخت است و به او مجال نمی‌دهد که از خود اثری در آن بگذارد، شاید ترجیح دهد که برای جبران این کمبود و ارضای خاطر، به یک کاردستی بپردازد. اگر کیفیت کار کسی ایجاب می‌کند که به تنهایی کار کند، بهتر است سرگرمی او گروهی باشد.

محیط زندگی نیز در انتخاب سرگرمی تأثیر دارد. مثلاً دانش‌آموزی که در یک منطقه جنگی گذشته زندگی می‌کند، بسیار محتمل است که به سوی مطالعات تاریخی کشیده شود. کسی که محل زندگی‌اش کنار دریاست، برای جمع کردن صدف امکان بهتری دارد تا آن که در دشتی پهناور به سر می‌برد؛ گرچه او نیز می‌تواند از فرصت یک تعطیلات و سفر به کنار دریا- اگر دست

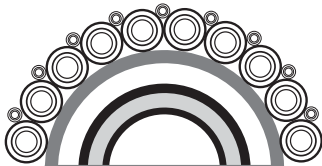
داد، سود بجوید و هر اندازه که مقدور باشد، صدف جمع کند. وقت و امکان مالی نیز در انتخاب سرگرمی بی‌تأثیر نیست. برای کسی که کم پول است، به صلاح و صرفه نیست که در فکر جمع‌آوری اشیای گران‌بها بیفتد. باز اگر شخصی غنی است، اما وقت کافی ندارد، کار بیهوده‌ای است که کارگاه مجهزی برای سفال‌سازی دایر کند.

فضا و جای لازم برای هر سرگرمی نیز خود مسئله‌ای است. کسی که در فضای محدود یک آپارتمان زندگی می‌کند، درست نیست به تربیت حیوانات یا پرورش گل و گیاه بیندیشد. یا باید در صدد یافتن جای مناسب برآید، یا از این اندیشه بگذرد و از میان صدها سرگرمی مناسب با محل زندگی‌اش، سرگرمی دیگری برگزیند.

در هر صورت، روی سخن ما در این نوشتار با شما معلمان و همکاران عزیز، به‌ویژه آموزگاران سال‌های پایان دبستان و دبیران دوره راهنمایی است، تا از این طریق بتوانید دانش‌آموزانتان را به سوی سرگرمی‌های مفید سوق دهید. از آنجا که به قول ارسطو، حکیم یونانی، بزرگ‌ترین ابداعات بشری در ایام فراغت اتفاق می‌افتد، چه بسا از رهگذر پرداختن به سرگرمی و توجه دادن دانش‌آموز خود به آن، دریچه‌های تازه‌ای از خلاقیت را به‌روی آنان بگشایید.

پی‌نوشت

1. Collection
2. Issac newton
3. james watt
4. George East-man
5. sir william osler

حلیمه حسینی (۱۳۴۵)
معلم نمونه کشوری
خراسان جنوبی

حلیمه حسینی متولد شهرستان فردوس است. در مرکز تربیت معلم شهید هاشمی‌نژاد مشهد دوره کاردانی علوم اجتماعی را گذرانده و از مرکز ضمن خدمت فرهنگیان تربت حیدریه مدرک کارشناسی خود را دریافت کرده است و در حال حاضر مدیر مدرسه نمونه دولتی شرف در شهر سرایان بیرجند است. پارهای از فعالیت‌های او که موجب شده است به عنوان معلم نمونه کشوری انتخاب شود، عبارت‌اند از: چند پژوهش از جمله بررسی شهر سرایان از نظر اجتماعی، تاریخی، اقتصادی و فرهنگی؛ کسب مقام اول شهرستان و مقام اول استان؛ گذراندن بیش از ۱۹۰۰ ساعت دوره‌های عمومی و تخصصی در طول خدمت؛ کسب رتبه‌های ممتاز و برتر انجمن اولیا و مربیان.